

Complexnummer: 510324

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Spaensweerd

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

510323, 510325, 510326, 510327, 510328

Woonplaats

Brummen

Gemeente

Brummen

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Bronkhorsterweg 18, 6971 JA te Brummen

Complexomschrijving

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), STALGEBOUW MET WONING (3), twee TOEGANGSHEKKEN (4), KOUDE BAK (5). Ten oosten van de oude dorpskern van Brummen is de buitenplaats Spaensweerd gelegen op een oeverwal in de uiterwaarden van de IJssel. In de zeventiende eeuw was er sprake van 'Den Kleynen Spaensweert', waarvan alleen de kern in het huidige huis bewaard is gebleven. In 1835 werd het huis verbouwd en kreeg het een neo-classicistisch aanzien. Vermoedelijk werd in deze tijd een eenvoudige aanleg in landschapsstijl gerealiseerd. Een beschrijving van de aanleg staat in een advertentie uit 1871: 'sierlijk aangelegd terrein, wandelingen, vijver, bosch en opgaande bomen'. De aanleg wordt thans bepaald door de gebogen oprijlaan, het parkbos met ovale vijver aan de noordzijde en het rondgaande pad achter het huis. De buitenplaats wordt omsloten door hoog geboomte. Door de aanleg van de rijksweg Arnhem - Zutphen (1979) en door de bouw van een woonwijk is de duidelijke visuele relatie tussen het dorp en de buitenplaats door middel van een zichtas op de kerktoren verdwenen.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. De omgrenzing wordt aan de noordoostzijde door de Bronkhorsterweg bepaald, bij de overige zijden wordt de grens met het omringende weiland door de beplanting gevormd (meidoornhaag zuidoost, beukenhaag en jonge beplanting noordwest en zuidwest).

Waardering De HISTORISCHE BUITENPLAATS SPAENSWEERD is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang:

- vanwege het in oorsprong 17de-eeuwse hoofdgebouw dat in de eerste helft van de 19de-eeuw in neo-classicistische stijl is herbouwd;
- vanwege de eenvoudige aanleg in landschapsstijl uit de 19de-eeuw, waarin enkele neo-formele elementen uit het begin van de 20ste-eeuw te herkennen zijn;
- vanwege de historische en beeldbepalende ligging als vertikaal groenelement in het weidelandschap;
- vanwege de visuele samenhang tussen de complexonderdelen.

Monumentnummer*: 510323

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 september 2002
Kadaster deel/nr	82916/47

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Brummen	Brummen	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Brummen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Brummen	G			5212

Omschrijving**

(op de bijbehorende kaart aangegeven met nr.1) HOOFDGEBOUW (Spaensweerd). Blokvormig witgepleisterd huis op donkere plint gebouwd in neo-classicistische stijl in ca.1835, doch in de kern 17de-eeuws. Het op rechthoekige grondslag opgetrokken pand bestaat uit twee bouwlagen onder een met rode Oud-Hollandse pannen gedekt schilddak. In het midden van de nok staat een neo-gotisch klokketorentje en op de nokeinden een gemetselde schoorsteen. De symmetrische zeven-assige voorgevel kent een middenrisaliet van drie traveeën, dat is afgewerkt met een triglyfenlijst waarboven een attiek. In het midden bevindt zich de toegangsdeur met rechthoekig bovenlicht gevat in een eenvoudige pilasteromlijsting, waarboven een vierruits schuifvenster en een dakkapel onder een driehoekig fronton. De overige vensterassen hebben een schuifvenster op de begane grond en een vierruits schuifvenster op de verdieping. Alle vensters zijn voorzien van persiennes. De achtergevel heeft in het midden een breed uitstekende middenrisaliet van drie traveeën met aan weerszijden rechthoekige uitbouwen. Centraal in het risaliet de uitgebouwde achteringang waarboven een balkon met meerruits balkondeuren. De ingang wordt geflankeerd door openslaande meerruitstuindeuren met persiennes op de begane grond en zesruits schuifvensters met persiennes op de verdieping. In de dakgevel drie dakkapellen bekroond door een driehoekig fronton. De rechter uitbouw omvat een serre, die mogelijk diende als oranjerie. De serre bestaat uit één bouwlaag onder een platdak (balkon) en wordt geleed door pilasters waartussen tuindeuren met gietijzeren roedenverdeling. In ca.1871 is de serre vergroot en met een houten loggia uitgebreid. De linker uitbouw wordt gevormd door een bijkeuken van één bouwlaag onder een met Oud-Hollandse pannen gedekt schilddak. De zijgevels zijn vrij regelmatig van opzet met meerruitsvensters en enkele deuren. In het INTERIEUR zijn ondermeer de stucplafonds in Empire-stijl (serre, eetkamer, voorkamer) van belang.

Waardering HOOFDGEBOUW (Spaensweerd) van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de eenvoudige architectonische vormgeving in neo-classicistische stijl uit de eerste helft van de 19de-eeuw;
- vanwege stucplafonds in Empire-stijl in het interieur;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 510325

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 september 2002
Kadaster deel/nr	82916/54

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Brummen	Brummen	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Brummen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Brummen	G			5212
Brummen	G			5213
Brummen	G			3075

Omschrijving**

(op de bijbehorende kaart aangegeven met nr.2) HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Spaensweerd. Eenvoudige en kleinschalige aanleg in landschapsstijl, vanwege de hoge ligging is het park een belangrijk groen element in het vlakke weidelandschap van de uiterwaarden van de IJssel. Rond het midden van de negentiende eeuw is een gebogen toegangslaan vanuit de noordhoek van de aanleg naar het huis aangelegd, deze heeft een eenzijdige laanbeplanting met beuken (de andere zijde is in WOII gekapt). De gebogen laan diende ter vervanging van de oude, 18de-eeuwse toegangslaan, die loodrecht op de as van het huis was gesitueerd. Rechts van de laan ligt een parkbosje met een ovaalvormige vijver waaraan enkele solitaires (treurbeuk en plataan) staan. Voor het huis is in het begin van de twintigste eeuw een verdiepte neo-geometrische tuin aangelegd waarvan de bakstenen keermuur, trapjes en buxusbollen nog resteren. Vanuit het huis loopt een zichtas over het gazon naar het huis de Wijde Landen aan de overzijde van de Bronkhorsterweg. Langs de genoemde weg staat een enkele rij lindes. Achter het huis ligt een vrij open, rondvormige aanleg met zichtlijnen naar het omringende landschap en de IJssel. Een recent gebouwde pergola dient als overgang naar de moestuin. Twee bakstenen pijlers uit het begin van de twintigste eeuw, thans opgenomen als onderdeel van de pergola, vormden de oorspronkelijke doorgang. Aansluitend het vrij dicht geplante terrein rondom het stalgebouw met woning. Een moestuin en een omhaagd weiland maken deel uit van deze aanleg. In de moestuin staat een kas op een hoog bakstenen fundament.

Waardering HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Spaensweerd van algemeen belang:

- vanwege de eenvoudige aanleg in landschapsstijl uit de 19de-eeuw, waarin enkele neo-formele elementen uit het begin van de 20ste-eeuw nog te herkennen zijn;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de beeldbepalende ligging als vertikaal groenelement in het weidelandschap;
- vanwege de visueel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510326

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 september 2002
Kadaster deel/nr	82916/51

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Brummen	Brummen	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Brummen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Brummen	G			5213
Brummen	G			3075

*Omschrijving***

(op de bijbehorende kaart aangegeven met nr.3) STALGEBOUW MET WONING. Ten zuidwesten van het hoofdgebouw staat een op rechthoekige grondslag gebouwde stal uit 1857 (zie gevelsteen) onder een met Oud-Hollandse pannen gedekt afgewolfd zadeldak met gesneden windveren. De voor-, en achtergevel kennen de traditionele baanderdeur indeling, hoewel de indeling van de achtergevel door het aanbrengen van twee moderne vensters op de verdieping is verstoord. Thans is de zolder van de stal geschikt gemaakt als logeerwoning. Tegen de zuidelijke zijgevel is een blokvormige woonhuis van latere datum gebouwd. Het op rechthoekige grondslag opgetrokken witgepleisterde huis bestaat uit twee bouwlagen onder een plat dak. De gevels kennen een regelmatige vensterindeling met perisiennes. In de zuidwestgevel bevindt zich de toegangsdeur met bovenlicht in een portaal.

Waardering STALGEBOUW MET WONING van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	Tuinmanswoning(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510327

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 september 2002
Kadaster deel/nr 82916/60

Woonplaats* Brummen
Gemeente* Brummen
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Brummen
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Brummen
Sectie* G
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 5212

Omschrijving**

(op de bijbehorende kaart aangegeven met nr.4) TOEGANGSHEKKEN. Aan de Bronkhorsterweg twee toegangen naar de buitenplaats gemarkeerd door twee achtkantige pijlers van geschilderd natuursteen waarop de naam 'spaens' 'weerd'. Tussen de pijlers een dubbel smeedijzeren spijlenhek. Waarschijnlijk daar in het begin van de twintigste eeuw neergezet.

Waardering TOEGANGSHEKKEN van algemeen belang:

- vanwege de markering van de toegang tot de buitenplaats;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510328

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 september 2002
Kadaster deel/nr 82916/57

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Brummen Brummen Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Brummen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Brummen G 5213

Omschrijving**

(op de bijbehorende kaart aangegeven met nr.5) KOUDE BAK. In de moestuin staat een 19de-eeuwse rechthoekige koude bak van baksteen met natuurstenen hoekblokken.

Waardering KOUDE BAK van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege het materiaalgebruik;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van een buitenplaats;
- vanwege de ensemblewaarde.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument